

12.-19. oktoober 2007
X täiskasvanud õppija nädal

ÕPIME MÕNUGA

Haridus- ja Teadusministeerium

Teadis Euroopa Liit

RAK
Eesti Riiklik Arengutsus

EV Haridus- ja Teadusministeerium
Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon Andras

www.andras.ee www.hm.ee

«Teadmiste täiendamine
kestab lakkamatult kogu
elu. Keegi pole õppimi-
seks liiga vana. Keegi
pole õppimiseks liiga tark
või uuesti alustamiseks
liiga rumal.»

(President Toomas Hendrik Ilvese
pöördumisest
1. septembril 2007)

Õppigem elust enesest

Endine diktor ja nüüdne uute telenägude eetrikõlblikuks koolitaja Marite Kallasma ütleb, et tema enda viimase aja õppimised kuuluvad kõik elu praktilisema poole peale.

«*S*a seda igapäevaelu õppimist jätkub naerdes ja nuttes,» tunnistab ta. «Peame ju õppima hullumeelses liikluses hakkama saamist, vorstipaki pealt lihahulga ja keemiasalduse arvu vaatamist. Või siis et kas võipakk ka võid sisaldab. Õppima peab ka internetis surfamist ja avastama, et meie ees avanev maailm jääb nii või teisiti suures osas avastamata... Õppima peab sedagi, et meie vanemad on jätkuvalt austamist väärt. Ja muidugi eneseväärikust, ning vähem virisemist.»

Päevast päeva õpetab ta – õigemini ju-

hendab, nagu Marite ise rõhutab – uusi teletegijaid kaamera ees olema. Tegelikult tegeles ta kolleegide «küpsetamisega» juba «Aktuaalse kaamera» päevil. Hiljem hakati küsima teistestki toimetustest, et kas Marite saaks ka nende inimesi juhendada.

«Kui loobusin ekraanitööst, anti mulle uuel ametikohal vabad käed töö käivitamiseks. Mulle oli see erakordne väljakutse,» nendib Marite. «Tean ju täpselt, mida teha ja tahta ning võin une pealt rääkida, mida algaja ihkab, kui ees eetriesinemised. Telespetsiifika juba on selline, et punkthaa-val ja sõna-sõnalt seda kirjeldada ei saagi. Nagu ei saa kastidesse määratleda laulja või näitleja või tantsija tööd. Kuidas ETV eetris kaamerate vahel ja ka avalikkuse ees isikupärasena hakkama saada – see on vist täpsem määratlus.»

Marite sõnul näeb vaataja tema töö tulemust alles mõne aja pärast. «See kõik tuleb märgatavalt hiljem, ainult kogemus-

tega,» ütleb ta. «Olla sobiv kandidaat või ajakirjanik ei tähenda ju kaugeltki seda, et ka kaamera ees oled sama hea. On ette tulnud sedagi, et hea ajakirjanik ei tule toime teleajakirjaniku tööga. Mõni areneb kiiremini, mõni mitte. Ning tuleb end pidevalt täiendada – telemajas teisiti ei saakski.»

Enesetäiendamise peale on Marite isegi viimasel ajal mõelnud. «Noorena maalisin üsna hästi, eeskujuga isa näol oli olemas,» avaldab ta. «Mõni aeg tagasi sähvatas, et kui prooviks õige uuesti!»

Ta ei nõustu ütlusega, et õpi palju tahad, sured ikka lollina. «Aga kes siis tegelikult see loll on?» esitab ta retoorilise küsimuse vastu. «Üks teine mõttetera ütleb, et inimene, kes ei tea – aga ta ei tea, et ta ei tea – on loll, hoia temast eemale. Samas on Heinrich Heine öelnud: «Loll, kes aru saab, et on loll, on juba pool geeniust.» Nii et olgem realistid ja õppigem. Elust enesestki.»

Julgustan kõiki õppima!

Tallinna ja Stockholmi vahel kurseeriva reisilaeva «Victoria I» kapten Roland Lemendik usub, et kõik ühiskonnaliikmed võiksid ühel heal päeval taas koolipinki nühhkida.

Roland astus 1982. aastal Tallinna Merekooli kindla sooviga saada tüürimeheks. «Aga kui oled juba tüürimeheks saanud, on ka marsallikepike kotis olemas ja eesmärgita olla kunagi kaptenisillal polegi mõtet seda ametit õppima minna,» ütleb ta.

Lõpetanud väga edukalt viie aasta möödudes merekooli, õnnestus mehel enne sõjaväkke minekut sooritada eksamid Leningradi Kõrgemasse Mereakadeemiasse. «Pärast seda, kui olin kaks aastat Leedut «okupeerinud», jätkasin õpinguid kaugõppes ja haridustee lõpetasin Tallinna Mereakadeemias. Nii et mu kõrgharidus on nagu napoleonikook – mitmekihiline, aga ühekordne,» muheleb kapten. Diplomil on kirjas ametina insener-laevajuht, mis lahtiseletatult tähendab laevajuhtidele antavat kõrgeimat rakenduslikku kõrgharidust.

Praegu kaalub mees tõsiselt jätkata mereakadeemia magistrantuuri, sest nagu ütleb Roland – olles ühe haridus omandanud ja praktikas rakendanud, saabub lihtsalt aeg, mil tahaksid teada veelgi rohkem. «See on individuaalne. Mõni inimene piirdub sellega mis tal on, aga kui tahad natuke akadeemilisemalt asjale läheneda, on magistriõpe see, mis edasi viib. Pealegi nõuab teadmistejanu minu igapäevatöö kaptenina.» Ta välistab võimaluse, et läheks õppima lihtsalt igavusest: «Tegelikult tunnetan selgelt vajadust lausa kahe kõrghariduse järele. Üks võiks olla see, millega oled end ametisse rakendanud ja teine, millega saaks ametioskusi täiendada või end rakendada juba karjääri järgmisel etapil. Mind näiteks on alati huvitanud mereõigus. Nii et ega seda ala õppida pole sugugi mahamaetud plaan.»

Eesti ja Rootsi vahet on Roland Lemendik merd sõitnud 1993. aasta jaanuarist alates – kohe, kui reisilaev Estonia eesti meeskonnaga liinile tuli, tollal teise tüürimehena.

«Mind on selle liini juures hoidnud see, et meresõidu mõiste pole siin kuhugi kadunud. Läänemeri oma muutliku ilma ja navigatsioonioludega on argumendid, mis tekitavad pinget ja hoiavad meresõidu juures. Samas võimaldab selline meresõit elada tsiviliseeritud elu ehk saab ka aegsasti

broneerida pileteid teatrisse või osaleda pereliikmete sünnipäevadel,» räägib suure laeva kapten, kelle töögraafik võimaldab igas kuus kaks nädalat puhata.

Kuigi uuringud kinnitavad, et mehed on naistest vähem õpihimulised, siis Roland pelgalt meeste südametunnistusele ei koputaks. «Julgustaksin kõiki õppima,» sõnab ta. «Mul on peres kolm last ja poi-

sid on just selles eas, mil nende jaoks motivatsioonifaktor eriti tähtis. Ja soovitaksin ka kõigil ühiskonnaliikmeil ühel hetkel koolipinki tagasi pöörduda, sest elu näitab: praegustes muutlikes oludes oled tööjouturul kindlasti läbilöögivõimelisem, kui oled (ümber)õppimisvõimeline. Asjale filosoofiliselt lähenedes – kui oled tööjouturul aktiivne, siis on ka sinu elu õnnelikum.»

Mingem eluga edasi!

«Aasta õppija 2007» Helle Tikka lugu

Hiidlane Helle Tikka oli piiratud nägemise tõttu sunnitud õppima uut moodi elama. Tubli naine pälvis selle eest äsja ka «Aasta õppija 2007» tiitli.

«*Õ* ätab rahulikuks,» muheleb Helle Tikka, kui temalt küsida, milliste tunnetega ta aasta õppija tiitli vastu võttis. Naine nendib siiski, et eks see meeldiv üllatus oli. «Ehkki usun, et inimesed vajavad tunnustust, saab ka selleta läbi, kui inimene on üle elanud kõik sellised asjad nagu mina...»

Helle Tikka on töötanud lasteaiakasvatajana, lõpetanud Tallinnas pedagoogilise instituudi ning olnud Hiiumaal kultuuri-töötaja. Eestimaa taasiseseisvumise järel asus ta aga õppima hotellikooli ning töötas siis turismikonsultandi ja giidina ning oli kaheksa aastat Soera talumuuseumi perenaiseks. Paigas, kus võeti vastu külalisi huvireisijatest peaministrite ja presidentideni välja. Ometi heitis saatust talle karmi väljakutse, sest üha halvenev nägemine nõudis igapäevaelus vägagi põhjapanevaid ümberkorraldusi.

Juba talumuuseumis töötamise päevil omandatud kangastelgedega tegutsemise oskus kulus nüüd marjaks ära. «Et mul seda hiljem samuti vaja läheb, seda ma ju

ei teadnud,» tunnistab ta nüüd.

Tõeline pööre tuli aga Helle ellu seoses kohtumisega Mart Parmasega. Mehega, kes eestlastele aastaid tuntud kui erinevate Ida kehakultuuri suundade tutvustaja.

«Juba talumuuseumi ajal muudkui vaa-

tasin kuulutusi, et saaks neid ometi õppida, aga kõik nädalavahetused olid kinni ja minna ei saanud. Nüüd sain ja ei kahetse seda iial,» ütleb Helle. «Tegime shindoid (Jaapanist pärit venituse- ja lõdvestusharjutuste süsteem) ja hiina võimlemist ning lõpuks pidi sooritama eksami, mille tegime jaapanlasele. Aasta eest läksin aga Tallinnas pimemassööride erakooli, kus läbisin 1000-tunnise kursuse ja õppisin rootsi klassikalist massaaži.» Nüüdseks on Helle massaažioskuste skaala tunduvalt täienenud ning praegu tegeleb ta eeskätt hiina ravimassaažiga.

Naine kinnitab, et seoses tema piiratud nägemisega on tõusnud eriti käte- ja lõh-natundlikkus. «Kuidas ma seda tunnetan, seda küsivad needki, kes mu ees laual on. Aga seda ei saa seletada. Võin öelda vaid, et tunnen, ja kõik. Vahel saabub õige tunnetus hoopis õhust... Intuiitiivne pool on väga oluline ja see ilmselt tõuseb, kui kõik meeled ei tööta just sajabrotsendiliselt.»

Töö kõrvalt leiab Helle aega tegutsemiseks Hiiumaa nägemispuudega inimeste ühenduse juhatuse liikmena. Praegu kuulub ühendusse vaid üheksa inimest, ja nagu Helle ütleb: «Saar on väike ja jumal tänatud, kui meid nii vähe on!»

Helle soovib kõigile, kes nagu temagi on sunnitud elus kannapööret tegema: «Mitte ennast kaotada ja vaadata, kuidas edasi minna. Sest elu – see on edasimineku!»

SIIN NAD ON, AASTA TEGIJAD 2007!

- «Aasta õppija 2007» – **Helle Tikka**, OÜ Priidumeeli, massöör
- «Aasta koolitaja 2007» – **Aino Mölder**, Luua Metsanduskool, pedagoog-metoodik
- «Aasta koolitussõbralikum omavalitsus 2007» – Kose vald, Harjumaa
- «Aasta koolitussõbralikum organisatsioon 2007» – OÜ Sakala Teed, Viljandimaa

Tunnustamiseks esitati kokku:

aasta õppijaid 110, aasta koolitajaid 51, aasta koolitussõbralikumaid omavalitsusi 19, aasta koolitussõbralikumaid organisatsioone 45.

Õpihimu viis töötuse

«Aasta õppija 2004» Urve Merendi lugu

Kuidas äkitselt töötuks jäädes õpihimu ja -võime abil end taas täisväärtusliku ühiskonnaliikmena tunda – hiidlase Urve Merendi elu võib lausa selle musternäidiseks pidada. Kolm aastat tagasi pälvis ta koguni aasta õppija tiitli.

Kärdlas lasteaiajuhatajana töötanud Urve Merendi oli ühel hetkel lõhkise küna ees – lasteaed suleti, sest lapsi polnud piisavalt. Kui varem tegutses hiidlaste pealinnas koguni viis lasteaeda, siis alles jäi neid vaid üks. «Olin üle viiekümne ja olukord oli kohutav,» pajatab naine. «Olin ju küllalt vana selleks, et keegi oleks mind tööle tahtnud.»

Ennast tööandjatele ise pakkuda Urve pelgas. «See oli ju aeg, mil töötuks jäämine oli häbiasi,» põhjendab ta. «Ja iseenese pakkumine tundus häbiasjana. No kuidas sa lähed ja ütled, et oled milleski kõige parem? Mida sa kiidad ennast? Ja ega keegi uskunud ka, kui ennast parimaks kiitsid. Vaadati ikka väga imelike nägudega.»

Õnneks Urve ei heitunud. Registreeris ennast esmalt töötuks ja pöördus siis sihtasutusse Tuuru, kus täiskasvanute õpet korraldatakse. «Mõtlesin, mida ma tegelikult teha tahaksin ja suudaksin. Tahtsin, et mu tulevane töö oleks seotud inimeste ja loodusega. Mulle meeldib sõita jalgrattaga ja looduses olla. Aga kaua sa ikka jalgrattaga üksinda looduses käid, peaks seda kasulikumaks tegema,» räägib Urve, kuidas temast hinnatud loodusmatkade juht sai.

Esmalt pani ta kokku äriplaani, mille stardiraha 10 000 krooni tuli riigilt. «See läks põhiliselt reklaami peale,» selgitab Urve, kuidas tema juhivad ja pikad, kaks nädalat kestvad jalgrattamatkad alguse said. «Mina sõitsin ees ja rääkisin iga objekti juures, millega tegu,» ütleb Urve, kes koostas – tollal enamasti sakslastest koosnevatele gruppidele – ka marsruudi ise. Päevas sõideti maha kuni 70 kilomeetrit.

Hämmastab, kui Urve teatab, et pärast töötusjäamist on ta läbinud umbes kakskümmend (!) erinevat kursust ja koolitust. «Elu on ilus,» toonitab praegu Ristna looduskeskuses töötav daam. Tööd on nii palju, et varsti ei jõua enam kõikidele matkata soovijatele vastugi tulla.

Täiskasvanud õppijate foorum

Urve Merendi sõnul ühendab õpihimulisi inimesi erinevatest maakondadest täiskasvanud õppijate foorum (TÕF), mille missiooniks on kanda edasi elukestva õppimise head kogemust.

Ühine sinagi õppijate võrgustikuga! tof@ag.tartu.ee

Üheskoos – koolis, tööl, külas, kodus, igal pool!

Täiskasvanud õppija nädal on aeg, mil võiksime teha kokkuvõtteid oma teekonnast – küsida endalt, kas ma õpin, mida ja kuidas ma õpin ning mismoodi saan oma tarkust igapäevaelus kasutada.

Elukestev õppimine on omane igale inimesele. Enesetäiendamine annab kindlustunde oma eluga edasi minna ja uusi väljakutseid vastu võtta.

Täiskasvanud õppija nädalal toimuva kohta leiad infot: www.andras.ee.

Esimest korda tuleb eestimaalastele sel aastal kuni 19. oktoobrini külla õpibuss. Bussi meeskond pakub õppimisalast infot, meelepäraseid õpitegevusi, täiskasvanud õppija nädala komme ja kohvi. Bussi liikumist toetab Hasartmängumaksu Nõukogu.

Külasta sinagi õpibussi!

Kuupäev	Kellaeg	Maakond	Õpibussi peatumise koht
12. oktoober	11.00 – 13.00	Tallinn	Pirita Selver
12. oktoober	13.45 – 15.45	Tallinn	Järve keskus
12. oktoober	16.30 – 19.00	Tallinn	Kesklinn, Tammsaare park
13. oktoober	10.00 – 11.30	Viljandimaa	Kõpu Raamatukogu, Kõpu
13. oktoober	12.00 – 14.00	Viljandimaa	Abja Raamatukogu, Abja-Paluoja
14. oktoober	10.00 – 11.30	Viljandimaa	Reimanni Rahvamaja, Kolga-Jaani
14. oktoober	12.30 – 14.00	Viljandimaa	Tääksi Raamatukogu, Tääksi
15. oktoober	9.00 – 10.30	Põlvamaa	Prangli küla, Kõlleste vald
15. oktoober	11.30 – 12.30	Põlvamaa	Ahja Vallavalitsus, Ahja vald
15. oktoober	13.00 – 13.30	Põlvamaa	Metsküla, Ahja vald
15. oktoober	14.30 – 15.30	Põlvamaa	Värskla Vallavalitsus, Värskla vald
15. oktoober	16.30 – 18.00	Põlvamaa	Laheda Vallavalitsus, Laheda vald
16. oktoober	10.00 – 12.00	Valgamaa	Riidaja Kultuurimaja, Põdrala vald
16. oktoober	13.00 – 15.00	Valgamaa	Laatre Vabaajakeskus, Tõlliste vald
16. oktoober	16.00 – 18.00	Valgamaa	Nõuni Kultuurimaja, Palupera vald
17. oktoober	9.30 – 11.30	Võrumaa	Urvaste Seltsimaja, Urvaste vald
17. oktoober	12.00 – 13.30	Võrumaa	Tsooru Raamatukogu, Antsla vald
17. oktoober	14.30 – 16.00	Võrumaa	Osula Raamatukogu, Sõmerpalu vald
17. oktoober	17.00 – 18.30	Võrumaa	Tsolgo Raamatukogu, Lasva vald
18. oktoober	10.00 – 12.00	Tartumaa	Kambja, Jäägripesa ees parklas
18. oktoober	12.30 – 14.30	Tartumaa	Elva Kultuurikeskus Sinilind
18. oktoober	14.45 – 18.00	Tartumaa	Rõngu Rahvamaja, Rõngu
19. oktoober	10.00 – 14.00	Tartumaa	Tartu Kutsehariduskeskus, Kopli tn 1 Tartu linn

Täiskasvanuna õppimine Kus, kuidas ja milleks?

Täiskasvanute õppimist reguleerib ja toetab täiskasvanute koolituse seadus. Nimetatud seaduse alusel jaguneb täiskasvanute koolitus tasemekoolituseks (haridustaseme tõstmine), tööalaseks koolituseks (täiendus- ja ümberõpe) ja vabahariduslikuks koolituseks (huvialaga tegelemine).

Kuigi tundub, et eestlased väärtustavad haridust ja õppimist, ei ole täiskasvanute koolituses osalevate inimeste arv Eestis võrreldes teiste Euroopa arenenud riikidega sugugi kiita. Üks peamisi indikaatoreid, millega täiskasvanute koolituse edukust mõeldakse, on 25-64-aastaste inimeste elukestvas õppes osalemise protsent. Elukestva õppe all mõeldakse nii tasemekoolituses kui ka erinevatel kursustel ja seminaridel osalemist. Osalemisprotsenti küsitakse kõikides riikides ühe meetoodika järgi, et tagada võrreldavus riikide vahel. Võrdlusest selgub, et Eesti näitaja on viimastel aastatel olnud väikeste tõusude ja mõõna-

dega, kuid üldiselt püsinud suhteliselt stabiilsena. Eelmisel, 2006. aastal oli see samal tasemel kui 2000. aastal – elukestvas õppes osales 6,5 protsenti 25-64-aastastest. Kõige rohkem õpivad täiskasvanud Põhjamaades (2006. aasta näitajad: Taani 29,2%, Soome 23,1%, Norra 18,1) ja Suurbritannias 26,6%.

Täiskasvanutele õppimisvõimaluste loomisel on suureks abiks Euroopa Liidu Sotsiaalfondi rahalised vahendid. Nende vahendite abil ja Eesti riigi toetusel hakkavad

täiskasvanute koolitust toetama kolm ministeeriumi: haridus- ja teadusministeerium (toetab koolitust õppe- ja koolitusasutusele vahendeid andes), sotsiaalministeerium (toetab töötute ja riskirühmade koolitust) ning majandus- ja kommunikatsiooniministeerium (toetab ettevõtteid töötajate koolitamisel). Selline vastutusvaldkondade jaotus erinevate ministeeriumide vahel ja sotsiaalfondi vahendite kasutamine muudab koolitused kindlasti inimestele kättesaadava-

Kui sa veel ei õpi, võid tulevikus seda teha

- Täiskasvanute gümnaasiumis ja üldhariduskoolide juures avatud õhtustes või kaugõppe osakondades. Info: www.hm.ee, «Õppijale».
- Kutseõppeasutuses või kõrgkoolis tasemekoolituses. Info: www.hm.ee, «Õppijale».
- Kutseõppeasutuste või kõrgkoolide täiskasvanute koolituse osakonnas on võimalik osaleda erinevate kursustel. Info õppeasutuste kodulehekülgedelt.
- Vabahariduslikes koolituskeskustes (rahvaulikool, rahvakool, huvialakool) on võimalik osaleda erinevatel kursustel. Info: www.vabaharidus.ee ja koolituskeskuste kodulehekülgedelt.
- Muudes erakoolituskeskustes. Info koolituskeskuste kodulehekülgedelt.
- Õppida iseseisvalt, lugedes raamatut ja/või uurides internetti.

Miks ma õpin just rahvaulikoolis?

Dagmar Mäll

Tartu Rahvaulikool:

«Kõigil Tartu Rahvaulikooli kursustel on vahva seltskond, super õpetajad ja korraldus. Õppimine on lausa lust! Minu jaoks on rahvaulikoolis õppimine mõnus tegevus, muidu võib lõpuks laisaks kätte minna. Rahvaulikooli suvine inglise keele suvekool on aga lausa puhkus ilusas looduslikus paigas, kuhu muidu ei satu, ja õppimine käsikäes!»

Jüri Vaher

Rootsi Rahvaulikool Eestis:

«Rahvaulikool on minu eale kõige sobivam koht õppimiseks ja kuna omal ajal sai teadmisi vähe omandatud, siis püüan nüüd seda kõike tagantjärele teha. Rootsi rahvaulikool on kodune, tunnen ennast seal hästi ja vabalt ning keegi ei ole mulle veel kunagi öelnud, et mida ma, vanamees, siin teen. Ja mis ma kodus ikka teen? Pikk talv on ees ja minu mõte on, et kui natukenegi austada seda keelt, mida õpin, pean sellega tegelema mitte ainult tunnis, vaid ka õhtul kodus. Ja seda teen ma pimedatel sügis- ja talveõhtudel rõõmuga!»

Helle Jõõts

Rääma Noorte Ühing Noorus Pärnu Rahvaulikool:

«Alustasin inglise keele õpingutega Pärnu Rahvaulikoolis, kuna vajadust suhelda võõrkeeles on järjest rohkem. Osalemine rahvusvahelises projektis TraVeL AGENTS nõuab keeleoskust ning külastades Belgias elavat tütart tuleb päris palju suhelda inglise keeles. Lisaks käin õppimas ka portselanile maalimist. Tore on veeta aega õpihulmises seltskonnas ja unustada hetkeks päevamured.»

ÕPIME MÕNUGA

TÕN PROPAGEERIB ... ÕPPIMIST	AHELA RÕNGAS	KÜSITLUS	FOSFOR	MÄRUL	IRIDIUM	NAISENIMI															
KULLAKE																					
LAHUS-, LAHUSTUS-			KAELUS MERI (INGL. K.)																		
RÄNDRAHVLAAGER					RAHVUS-VAHELINE ASORÜHMA SISALDAV																
KOGUMIK EUROOPA MOBILSELE TÖÖTAJALE				LAKSU (LASTEK.) KAUNIS																	
EAST	... EI VIITSI ÕPPIDA KÖRBESAAR					NINA (LASTEK.)								GALLIUM	ÜHE MEHE NÕUANNE	KÕNETLUS	ÕPPIDA POLE KUNAGI ...	EINSTEIN	EESTI MALETAJA	ELUKESTVAT ÕPET TAGAV PROJEKT	LUUSIMA
PRANTSUSE VIE-SANTIIMINE			ÕPPETÕE VORM E. ENDINE SKULPTOR												RAUA JA SÜSINIKU SULAMIST TALB						
KARMAN					TALDRIKUD KOOR														PEAL-, PÄRAST- VAATA		
VÄGA AUSTATUD		TÜRKLANE (VMO.) ALEVIK PÕLVAMAAL												JUHATAV TÄHIS ALASTI KEHA KUJUTIS							
MÖÖBLI-FIRMA				... RUUS-SAAR EKS-												JA TEISED VASTSÜNDI-NU ESIMENE TOIT			PROTAKTIINIUM SAJAB NAGU ...VARREST		
TESLA	ÕPPIMISES PEITUB ... ...HÜPE, ...SEIS					KREEKA TÄHT DOK. TASU-TAVA SUMMA KOHTA												EL. TAKISTU-SE ÜHIK ILLUST-RATSIIDON			
E. ENDINE LAVASTAJA ROHEKAS ... (KÄPALINE)				TAGURPIDI RINGI-, KÕRVAL-						VALGE LEIVA UURINGUTE RUUM											
TÄIEND...			AMPER NAISENIMI	LAV-RENTSIUM ESIMENE			LÄBILÕIKAV PAGUN					SEKUND TSAARI SEADLUS		VAREM PÄRSIA							
TÕN TUT-VUSTAB ...																					
SENT	VE NE KIRJANIK NAISENIMI				EEL (VMO.) EROSE PIN-NALE LASKU-NUD JAAM				VE NE KIRJANIK VAAGEN				RAADIUS LÜHISÕNUM								
KILOAMPER		...RIND (LIND) NORRA KRÖON				TEINE-, MUU- VÕÕRTÄHT					AMEERIKA STANDARDI-ÜHENDUS RE-DIEES										
PRUUKOST				EESKODA ANDME-KANDJA			IRRUTAMA SEL AASTAL														
E. LASTE-ORG.			JÄME VORST TONN				SINU EKSA-			RAHVUSV. STANDARDI-TE SEERIANR. URAAAN											
LOENGU-PIDAJA					TÄISKASVA-NUTE KOO-LITUSE ...																

Õigesti lahendajate vahel loositakse välja kolm Andrus Kivirähki teost «Mees, kes teadis ussisõnu».

Vastused saata: andras@andras.ee

EESTI RAHYA RISTSONAD
RISTIK